

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА:
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

МАТЕРІАЛИ
П'ЯТОЇ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

ОДЕСА-2016

УДК 334.716 (043.2)

ББК 65.29

Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики :
Матеріали п'ятої міжнар. наук.-практ. конф., 15-16 вересня 2016 р.
– Одеса, Атлант, 2016. – 426 с.

Для студентів економічних спеціальностей, викладачів,
аспірантів і докторантів вищих навчальних закладів, працівників
управлінської діяльності підприємств та організацій

Укладач:

- доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і
техніки України, завідувач кафедри економіки підприємства
ОНЕУ Янковий О.Г.

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції з
незначною загальною правкою укладача

ISBN 978-966-2361-93-3

© Одеський національний
економічний університет. 2016

Карпенко Л. М. Busary Olanrewaju Ridwan	Сучасні питання модернізації адміністративного супроводження функціонування організації	278
Кизенко О. О.	Трансформація економічної функції на підприємстві: багатовекторність та конвергенція	280
Корниевская Е. В.	Механизм управления экономической безопасностью предприятия в нестабильных условиях хозяйствования	282
Кошельок Г. В. Малишко В. С.	Стрес-тестування ризиків грошових потоків промислового підприємства	284
Кузьменко Г. І.	Концепція створення системи обліково- інформаційного забезпечення діяльності суб'єкта господарювання	286
Літвінов О. С.	Методичні засади розрахунку швидкості та прискорення процесу економічного відтворення ресурсів	288
Макогон В. В.	Застосування аутсорсингу у системі управління податковим навантаженням агроформувань	290
Мартинюк О. А.	Сучасні технології управління підприємствами АПК	292
Передало Х. С. Процик І. С.	Основні аспекти етичної поведінки з врахуванням процесів євроінтеграції	294
Петик М. І. Тесля С. М.	Управління податковою безпекою підприємства	296
Сабадирьова А. Л. Шинкаренко В. М.	Сучасні механізми оцінювання капіталізації потенціалу підприємства	298
Самофатова В. А.	Концепція адаптивного управління сталим розвитком підприємств харчової промисловості	300
Ситник Й. С.	Зміна структури робочого часу персоналу підприємств в умовах інтелектуалізації економіки та менеджменту	302
Слободянюк О. В.	Сучасні проблеми формування стратегічного управління страхових компаній	304
Чубук Л. П.	Сценарний аналіз ризиків інвестування у елеватори (зернохословища)	306
Малютенко О. Ю.	Ризик невиконання стратегічних цілей організації: оцінка та запобіжні дії	308
Горлова О. П.	Проблеми інтегрування стандартизованих систем управління на підприємствах України	309
Шалений В. А.	Основні засади управління господарськими ризиками в умовах кризи	311

Шалений В. А.
старший викладач
Одеська національна академія харчових технологій (Україна)

ОСНОВНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ РИЗИКАМИ В УМОВАХ КРИЗИ

Господарська діяльність сучасних підприємств незалежно від форм власності, розміру, галузевої підпорядкованості та інших факторів характеризується значним впливом на них невизначеності, нестабільності та конфліктності як внутрішнього так зовнішнього середовища. Ці процеси, являючись джерелом виникнення ризиків у діяльності підприємств, становлять загрозу їх існуванню, та, відповідно, зумовлюють об'єктивну необхідність управління ними. Таким чином, господарська діяльність підприємств відбувається в умовах різноманітних ризиків, якими потрібно управляти. Виключна важливість та складність даного процесу пояснюється неможливістю повного подолання ризикової ситуації, адже ризик за своєю економічною природою є одним з атрибутів ринку і присутній у більшій або меншій мірі у будь-якій господарській ситуації [1, с.79].

В умовах кризи, коли значно збільшується перелік загроз від дії ризикоутворюючих чинників, та зростають масштаби можливих втрат через значний мультиплікаційний ефект останніх, побудова якісної системи управління ризиками, вбудованої в загальну систему менеджменту, є обов'язковою умовою виживання та забезпечення прибутковості діяльності у довгостроковій перспективі. Таким чином, на сьогоднішній день гостро стоїть проблема формування системи управління ризиками підприємств харчової промисловості як виробничих систем. Незважаючи на поліваріантність можливого впливу ризикоутворюючих чинників, кінцевий негативний результат їхньої дії призводить до отримання негативних фінансових результатів в довгостроковому і короткостроковому періодах. Саме тому

представляється доцільною побудова системи управління ризиками на основі чинників, що формують прибуток підприємств харчової промисловості [2, с.389].

В умовах системної кризи значно зросла роль прибутку як джерела засобів відтворення ресурсів підприємств всіх галузей народного господарства. Надмірна дорожнеча і складність отримання позикових засобів, нерозвиненість фондового ринку як інституту, що забезпечує залучення додаткових коштів за рахунок емісії цінних паперів, роблять прибуток єдиним реальним джерелом ресурсів, який забезпечує функціонування підприємств.

Особливу загрозу діяльності підприємств в умовах кризи представляють системні ризики, до яких належать такі, наявність яких обумовлена самою економічною системою. Кількість та сила впливу цих ризиків в умовах економічної кризи значно зростає для всіх без виключення підприємств. Це вимагає виокремлення системних ризиків в окремий об'єкт управління як найбільш загрозливих. Виключна небезпека саме цих ризикоутворюючих чинників пояснюється, насамперед, наявністю значної вірогідності не тільки прямого, а й опосередкованого багатоаспектного впливу на діяльність підприємств, а отже до появи мультиплікаційного ефекту. Складність також полягає у тому, що управління системними ризиками є вкрай проблематичне через неможливість відчутного впливу зі сторони окремого підприємства на зовнішнє макросередовище.

Офіційні статистичні дані дають підстави стверджувати, що протягом 2009-2013 рр. діяльність підприємств харчової промисловості відбувалася у досить стабільних умовах [3]. На діяльність підприємств, таким чином, основний вплив чинили унікальні або специфічні ризики, тобто ризики, джерела виникнення яких пов'язані з конкретними видами діяльності та особливостями менеджменту суб'єктів господарювання. У 2014-2015 рр. відбулося різке падіння прибутку підприємств: загальний фінансовий результат по харчовій промисловості став від'ємним. Така зміна прибутковості діяльності дає підстави стверджувати про те, що саме системні ризики, підсилюючи дію один одного (за рахунок багатоаспектної дії та ефекту мультиплікації) стали причиною цього. Дана теза впливає з того, що унікальні ризики, діючи в межах великої системи (харчова промисловість) в умовах олігополістичного або конкурентного ринків не мають істотного впливу на систему в цілому, а реалізація їх на конкретних підприємствах компенсується за рахунок підвищення ефективності діяльності та отримання додаткових вигід іншими суб'єктами господарювання.

Вважається, що системними ризиками управляти майже не можливо, але це справедливо лише у частині активного впливу на ризикоутворюючі чинники. Управління даними ризиками можливе лише у вигляді адаптації до нових умов, створених системними ризиками. Відповідно, ті суб'єкти господарювання, які адаптуються скоріше, і будуть мати конкурентні переваги порівняно з іншими. Слід однак зазначити, що процес адаптації до нових умов з огляду на необхідність вживання радикальних заходів (значне скорочення витрат, пошук нових ринків тощо) є вкрай витратним та вимагатиме від підприємств значних

ресурсів. З огляду на це, найбільш ефективним механізмом такої адаптації може вважатися швидка реакція на реалізацію системних ризиків, що потребує високої кваліфікації ризик-менеджменту підприємства, а також попередньо розробленої програми відповідних заходів та формування значних резервів (грошових) в умовах стабільної економічної ситуації (у передкризові періоди). Це дозволить значно зменшити негативний вплив системних ризиків у кризовий період за рахунок певного зниження ефективності діяльності в періоди стабільної економічної ситуації.

Література

1. Івченко І. Ю. Економічні ризики [текст] / І. Ю. Івченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 304 с.
2. Бадалова А. Г. Основные аспекты концепции управления рисками промышленных предприятий [текст] / А. Г. Бадалова // Научный альманах. Вып. 4 – МАИ : Сборник статей. – М.: Доброе слово, 2006. – 388 с.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>